

Jerzy Kasprzyk

Bronisław Nadolski

Biuletyn Polonistyczny 30/3-4 (105-106), 246-251

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Była odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, tytułem honorowym "Zasłużony Nauczyciel PRL".

czerwiec 1987

Jerzy Święch

BRONISŁAW NADOLSKI
7 IV 1903-29 XII 1986

W dniu 29 grudnia 1986 r. zmarł w Toruniu dr hab. Bronisław Nadolski, emerytowany profesor zwyczajny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, długoletni kierownik Zespołowej Katedry Literatury Polskiej i dyrektor Instytutu Filologii Polskiej, prodziekan i dziekan Wydziału Humanistycznego oraz prorektor UMK. Zmarły był wybitnym znawcą literatury staropolskiej, zaś z czasem drugą dziedziną jego zainteresowań stały się pionierskie badania nad przeszłością kulturalną Pomorza. Był również Profesorem obdarzony pasją społecznikowską; przez całe życie aktywnie uczestniczył w pracach licznych towarzystw naukowych i organizacji społecznych, nade wszystko był jednak oddanym młodzieży nauczycielem i wychowawcą. Ta właśnie sfera Jego działalności uhonorowana została Medalem dla Zasłużonego Nauczyciela PRL, którego przyznanie cenił sobie szczególnie wysoko.

Bronisław Nadolski urodził się 7 kwietnia 1903 roku w rodzinie inteligenckiej we Lwowie. Tam też ukończył gimnazjum klasyczne, a następnie studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jana Kazimierza, specjalizując się w zakresie filologii polskiej i klasycznej pod kierunkiem tak znakomitych profesorów, jak Wilhelm Bruchnański, Ryszard Ganszyniec, Juliusz

Kleiner, Stanisław Witkowski, Jerzy Kowalski i Stanisław Łempicki. Uwieńczeniem studiów był stopień doktora uzyskany w 1928 r. na podstawie rozprawy o nauczaniu greczyzny w Polsce w XVI w.

Następnie rozpoczął pracę zawodową jako nauczyciel gimnazjalny, najpierw w Rohatynie, a później we Lwowie, gdzie w kilku gimnazjach oraz w Korpusie Kadetów nr 1 uczył języka polskiego i łaciny. Rozmiłowany w dawnej literaturze polskiej, rozwijał równocześnie swe zainteresowania naukowe, czego owocem stały się prace, poświęcone między innymi Janowi z Ludziska, Piotrowi Gaszowcowi, Janowi Kochanowskiemu, Mikołajowi Sępowi Szarzyńskiemu i Stanisławowi Orzechowskiemu. Prace te publikowane były głównie w "Pamiętniku Literackim" i "Ruchu Literackim".

Dowodem wysokiej oceny systematycznie wzrastającego dorobku naukowego Profesora stało się powołanie go w 1934 r. na współpracownika Komisji Historii Literatury Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie i przyjęcie w 1937 r. w poczet członków Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Swoją aktywność naukową udokumentował również Profesor Nadolski czynnym uczestnictwem w zorganizowanym w 1935 r. we Lwowie Zjeździe Naukowym im. Ignacego Kraświckiego, na którym przedstawił dwie prace: "Epoka stanisławowska wobec polskiego Renesansu" i "Lwowskie czasopiśmiennictwo literackie w XIX wieku". Pełniąc funkcje sekretarza Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza zajął się opracowaniem zarysu jego dziejów za lata 1886-1936, który opublikowano w "Pamiętniku Literackim" (1936). W 1938 r. ukazały się drukiem w ramach serii wydawniczej Kultura Polska i Obca Jego dwie publikacje książkowe: "Rozkwit literatury narodowej w XVI w. na tle życia umysłowego w Polsce" oraz "Kierunki rozwojowe dziejopisarstwa staropolskiego".

W okresie międzywojennym działał również Profesor w zawo-

dowym ruchu nauczycielskim, piastując między innymi stanowisko sekretarza lwowskiego Zarządu Okręgowego Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich oraz godność przewodniczącego Oddziału Lwowskiego Towarzystwa Polonistów RP.

W czasie II wojny światowej w latach 1940-1941 był Profesor Nadolski pracownikiem naukowym Instytutu Doskonalenia Kadr Nauczycielskich we Lwowie, a podczas okupacji niemieckiej pracował jako robotnik kolejowy, następnie zaś uczestniczył w tajnym nauczaniu na terenie wsi Handzlówka w ziemi łańcuckiej. Po wyzwoleniu w 1944 r. ponownie przystąpił do pracy w szkolnictwie średnim, początkowo jako nauczyciel, a następnie również dyrektor Państwowego Gimnazjum i Liceum w łańcucie. Tam też powołał do życia Towarzystwo Miłośników Twórczości Ludowej, którego celem miało stać się rozbudzenie zainteresowań twórczością ludową tamtejszego regionu. Wyniki własnych badań na ten temat zawarł następnie w pracy "Samorodna literatura chłopska w ziemi łańcuckiej" ("Zeszyty Naukowe UMK", Filologia Polska VII, 1967).

Kolejny okres w biografii Profesora Nadolskiego datuje się od 1950 r., kiedy to po uprzedniej habilitacji na Uniwersytecie łódzkim (1949 r.), rozpoczął pracę na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, uzyskując w 1954 r. nominację na profesora nadzwyczajnego, a dziewięć lat później na profesora zwyczajnego. W latach 1951-1953 był prodziekanem Wydziału Humanistycznego, następnie w latach 1954-1956 - dziekanem, a od roku 1966 do 1969 sprawował obowiązki profesora. Ponad dwadzieścia lat był także kierownikiem Zespołu Katedry Literatury Polskiej (1952-1969), a od r. 1969 do 1973 - dyrektorem Instytutu Filologii Polskiej. Dzięki osobistym zabiegom Profesora, po rocznej przerwie, w 1954 r. wznowiono rektutację na polonistykę.

Czasochłonne obowiązki związane z pełnieniem licznych

funkcji, przy jednoczesnej pracy na drugim etapie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku, nie wpłynęły w najmniejszym stopniu na osłabienie działalności naukowej Profesora, który w swych badaniach kontynuował dotychczasowy nurt zainteresowań związanych z literaturą polskiego Odrodzenia. Równocześnie, zapoznawszy się z bogactwem materiałów źródłowych, znajdujących się w bibliotekach, archiwach Gdańska i Torunia, podjął pionierskie badania nad życiem literackim i kulturą umysłową na Pomorzu, głównie w XVI i XVII wieku.

Z publikacji poświęconych literaturze odrodzeniowej na szczególną uwagę zasługują: rozprawa "Poezja polsko-łacińska w Polsce w dobie Odrodzenia" (w książce "Odrodzenie w Polsce", t. 4, Warszawa 1956) oraz dwie pozycje książkowe - "Jan Kochanowski, życie, twórczość, epoka" (PZWS, trzy wydania w latach 1960, 1962 i 1966) i "Wybór mów staropolskich" (Biblioteka Narodowa, seria I nr 175, Wrocław 1961).

Z kolei badania Profesora nad życiem literackim i kulturą umysłową na Pomorzu zaowocowały w postaci kilkudziesięciu artykułów i rozpraw ogłoszonych między innymi w "Roczniku Gdańskim" "Zeszytach Naukowych UMK", "Zapiskach Historycznych" i "Roczniku Toruńskim" (przykładowo: "Kultura umysłowa w Prusach Królewskich w XVI i XVII wieku", "Zeszyty Naukowe UMK" Filologia Polska V, 1965; "Teatr szkolny Gimnazjum Toruńskiego w XVII i XVIII wieku", "Zeszyty Naukowe UMK" Filologia Polska VI, 1965; "Kartki z dziejów Odrodzenia w Toruniu", "Rocznik Toruński" I, 1966; "Rola Gimnazjum Toruńskiego w dziejach kultury umysłowej na Pomorzu Gdańskim w dobie Odrodzenia", w: "Księga pamiątkowa 400-lecia Toruńskiego Gimnazjum Akademickiego", t. 3, Toruń 1974). Plonem pomorzoznawczych badań Profesora Nadolskiego są również trzy publikacje książkowe: "Życie i działalność naukowa

uczonego gdańskiego Bartłomieja Keckermanna" (Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Prace Wydziału Filozoficzno-Filologicznego, t. 10, z. 1, 1961), "Ze studiów nad życiem literackim i kulturą umysłową na Pomorzu w XVI i XVII wieku" (Studia Staropolskie IBL PAN, t. 23, Wrocław 1969) i "Poezja renesansowa na Pomorzu" (Gdańsk 1976).

Jako członek kilku towarzystw naukowych uczestniczył Profesor Nadolski aktywnie w ich działalności. Przez szereg lat pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Filologicznej Towarzystwa Naukowego w Toruniu i przewodniczącego Oddziału Toruńskiego Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza. W okresie kilku kadencji był członkiem Rady Naukowej Instytutu Badań Literackich PAN i Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej PAN. Dał się także poznać jako działacz społeczny, biorąc czynny udział w pracach Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu jako radny i przewodniczący Komisji Kultury. W ciągu jednej kadencji piastował godność przewodniczącego Frontu Jedności Narodu w Toruniu. Z jego to inicjatywy powołany został do życia "Rocznik Toruński", którego był pierwszym redaktorem.

W okresie swej pracy dydaktycznej na UMK i w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku wykształcił Profesor wielu magistrów polonistyki, był promotorem 11 przewodów doktorskich, a 6 jego byłych doktorantów uzyskało stopień doktora habilitowanego. Trzeba podkreślić, że przejście Profesora w 1973 r. na emeryturę było aktem czysto formalnym, nie oznaczającym zerwania kontaktów z uczelnią, nadal bowiem prowadził seminaria magisterskie, wygłaszał odczyty i publikował prace w wydawnictwach uniwersyteckich.

Wszehsronna działalność Profesora spotykała się z uznaniem zarówno terenowych, jak i centralnych władz państwowych.

Wyrazem tego były przyznane Mu liczne odznaczenia: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal: Zasłużony Nauczyciel PRL, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal: Za zasługi położone dla rozwoju Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Medal 30-lecia Polski Ludowej, Odznaka Honorowa Zasłużonym Ziemi Gdańskiej, Odznaka Zasłużonym Ziemi Bydgoskiej i inne.

Do tych oficjalnych wyrazów uznania, które spotkały Profesora za życia, dodajemy teraz w imieniu tych, którzy Go znali, zapewnienie, iż na zawsze pozostanie w ich pamięci jako człowiek niezwyklej pracowitości, oddany bezgranicznie młodzieży pedagog i uczonej konsekwentnie poszukujący prawdy.

styczeń 1987

Jerzy Kasprzyk

JERZY KWIATKOWSKI
3 VI 1927-30 XII 1986

Krytyk literacki, koncentrujący swą uwagę przede wszystkim na poezji, historyk literatury polskiej XX wieku, romanista, edytor - tak można określić sfery zainteresowań i kompetencji Jerzego Kwiatkowskiego, autora wielu książek i studiów rozproszonych po czasopiśmie, badacza, którego prac nie może pominąć nikt, kto zajmuje się dziejami poezji polskiej od czasów Młodej Polski do dzisiejszości, ale także aktywnego uczestnika życia literackiego, który - zwłaszcza w drugiej połowie lat pięćdziesiątych i w latach sześćdziesiątych - na gorąco opisywał bieżące wydarzenia poetyckie, problematyzował je, w jakimś sensie nadawał im kształt. Należał bowiem do tej niezbyt już obecnie li-